

2005
Nr 2

VAHETIK

VÕISTLUS: KÕIGE
ILUSAM PULGAKOMM

MIDA VÕIB LEIDA
VÕRUMAALT

LÕUNA-EESTI
KIRJANIKE
LASTELOOD

LEMMIK-
LOOMAKS
KIRJU SIGA

TEE
ENDALE KRATT!

Veel üks Sünnipäev

Tere jälle!

Ja aitüma kõigile, kes mulle sünnipäevaks õne soovisid! Nagu me kõik teame, on veebruar samuti sünnipäevakuu. Oma 87. sünnipäeva tähistab Eesti Vabariik – riik, kus me kõik elame.

Gloobuse peal pole teda õieti ollagi, kuid tegelikult on Eesti väga ilus maa. Tasub veidike ringi vaadata ja igaüks võib selles ise veenduda.

Igal Eestimaa paigal on oma nägu, oma eripära. Mina räägin selles numbris Võrumaast. See on imeiline kant, mis asub eemal suurtest linnadest. Võrumaal on palju metsi, mägesid ja imeilusaid järvi. Sealt leiame Eestimaa pikima jõe ja kõrgeima mäe. Talved on Võrumaal alati natuke külmemad kui mujal Eestis. Piusa koobastes tukuvad praegu talveund nahkhiired ja Urvastes ootavad kevadet pokud.

Ent kõige erilisem on Võrumaa oma keel. Sellest juba iga eestlane aru ei saa! Veel mõni aeg tagasi oli võru keel määratud hääbumisele – nii, nagu on kadunud paljud Eestimaa murdekeeled. Nüüd enam mitte. Nüüd õpitakse võru keelt koolides, selles keeles ilmub ajaleht, tehakse telesaateid ja kirjutatakse raamatuid. Rahvas valis võrukeelse laulu „Tii“ isegi mullu Eurovisioonile Eestit esindama.

Ja nüüd tuleb üllatus. Pabamm! Ka mine ise otsustasin ilmuda võru keeles! Nimelt saavad 24. veebruaril, Eesti Vabariigi sünnipäeval, paljud Võrumaal elavad lapsed endale kingiks võrukeelse Täheke. Seetõttu on kõik autorid, kes seekord Tähekeses kirjutavad, Võrumaaga lähedalt seotud. Nii suured kui väikesed.

Muide, Tähekeste ristsõnu lahendades võid sa ka ise mõne võrukeelse sõna selgeks saada. Ja seda läheb vaja ka, kui ükskord Võrumaale käima tuled.

TÄHEKE

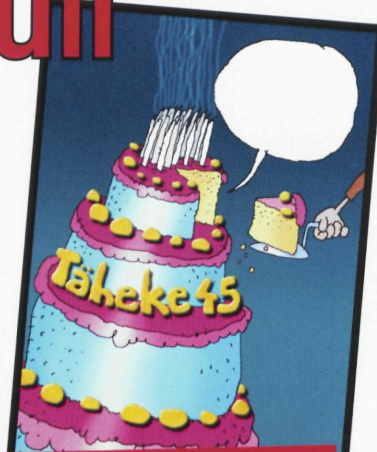
Jutumull, jutumull

Vastuseid minu sünnipäeva-jutumullile tuli jälle nii palju, et ma pean auhindade hulka suurendama. Seekord annan välja koguni neli auhinda – kaks võiduvastust saavad Limpa särgi ja ergutusauhindadeks on Limpa mänguasi ja Tähekeste padi!

Võiduvastused

Tort ütleb: „Ohhoo, jätke mu silmad pähe, muidu ma ei näe, kuidas mind süüakse!“

Kätlin Kadak (9 a.)
Kuressaare

Tort ütleb: „Pane kohe tükk tagasi, tuul tõmbab!“

Riin Praks (8 a.)
Raplamaa

Ergutusauhinnad

„Oi, ära kisu mul kõrva küljest!“

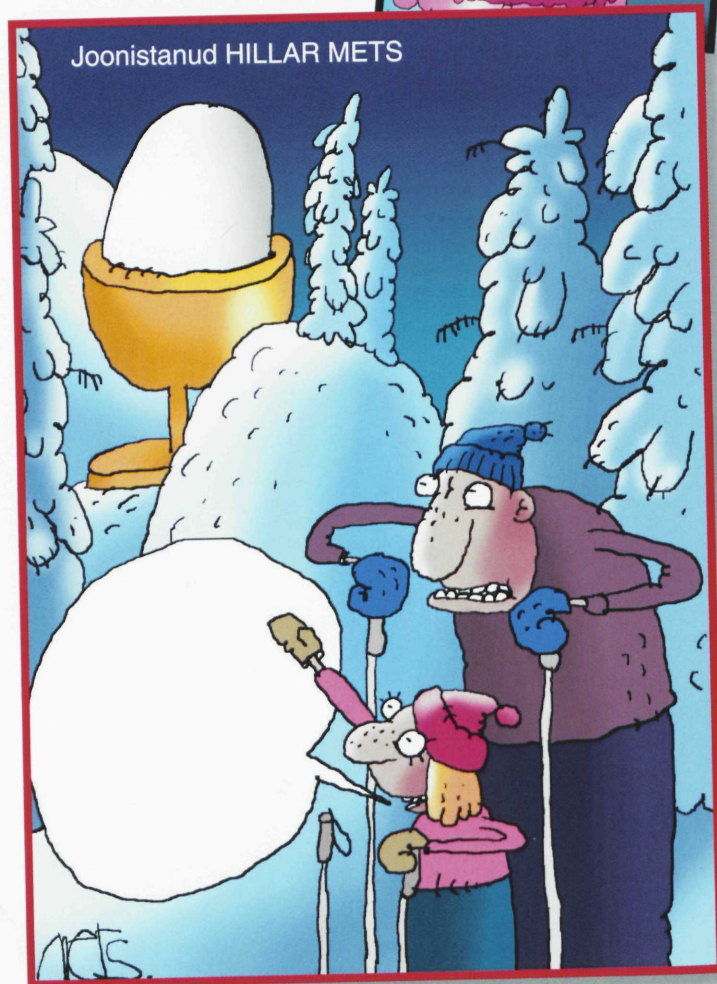
Tormi Ariva (4 a.)
Viljandi

„Palun lõika mind tükkideks, ma tahan olla teistele söögiks!“

Olivia Tammisto (5 a.)
Tallinn

Uus jutumull

Kaks suusatajat vestlevad omavahel. Mida ütleb laps oma papsile? Ootame sinu vastust 21. veebruarini meiliaadressil taheke@taheke.ee või postiaadressil Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Vastusele lisa kindlasti nimi, vanus ja aadress! Auhinnad on seekord Võru instituudilt.

Eesti lapsed uue filmi peaosades!

Alates 24. veebruarist linastub Eestimaa kinodes uus kodumaine lastefilm "Röövli-rahnu Martin", kus peategelasi kehastavad Eesti lapsed.

See on lugu Martini-nimelisest poisist, kes kolib emaga uude kohta elama. Martin satub alata mingitese jamadesse. Just viimasel koolipäeval, kui ema talle südamele paneb, et ta vähemalt täna ühtki pahandust ei teeks, läheb kõik valesti.

Martinile meeldib koolidirektori tütar Marta. Tüdruk meeldib samuti kooli kõige popimale poisile Kevinile. Viimases hädas tuleb Martinile appi riukalik võlurkass Nitram, kes toob kaasa uusi seiklusi.

"Röövli-rahnu Martini" peosatäitjad leiti ligi 200 soovija hulgast. Peosalist mängib Madis Ollikainen. Madis on 12-aastane ja õpib Rahumäe põhikoolis 6. klassis. Teist peosalist, Marta, mängib Kadi Sink. Kadi käib Madisega ühes koolis, 5. klassis ja on 11-aastane. Kolmandat osalist Kevinit mängib Andry Zhagars, kes käib Kehra kooli 5. klassis ja on 11-aastane.

"Film on mõeldud nii poistele kui ka tüdrukutele. Ehk kõige parem vanus selle vaatamiseks on 5–13," ütles Tähekesele filmi režissöör René Vilbre. Ka lastevanematele olevat omad noodid sisse kirjutatud.

"Eelkõige räägime loo sõprusest, üksiolemisest, esimese armumise võlust ja valust. Tegelased on lapsed, kes kõiguvad kahe maailma – lapsepõlve- ja täiskasvanute maailma vahel. Natuke veel nukkudega mängides tuleb juba hakkama saada lahus elavate vanemate ja musi nuruvate poistega," kinnitas režissöör.

Küsimuse peale, kas filmis nalja ka saab, lubas Vilbre, et saab küll. "Kui filmis üldse nalja ei saaks, ei oleks mõtet filmi tegama hakatagi. Eriti lastefilmi!" ütleb ta. "Aga stsenaariumi autorid olid hääd ja leidlikud. Põhikirjutaja oli Mihkel Ulman, dialooge aitas toimetada Jaak Urmet. Igati mõnus kamp ja lõppkokkuvõttes tore lugu!"

Nitram ja Martin – Ott Sepp ja Madis Ollikainen

Marta – Kadi Sink

Kevin – Andry Zhagars

Pildistanud Mihkel Ulman

Läheb lahti võistlus „Mino Võromaa“

Tähelepanu! Kõik lapsed üle Eesti, kes oskavad natukenegi võru keelt, võiksid võtta osa laste kirjatööde konkursist „Mino Võromaa“. Kirjutada võib kas jutu, lühinäidendi, luuletuse, kahekõne, arutluse või mõnda muud sorti töö.

Tänavune võistlus on arvult juba kaheksateistkümnes. Parematest töödest on alati kokku pandud ka väike kogumik „Mino Võromaa“. Konkursist võivad osa võtta kõik kooliealised lapsed (6–17-aastased).

Paremad kirjutajad saavad auhinnaks võrukeelseid raamatuid ja kassette ning kogumiku „Mino Võromaa 18“ oma tööga!

Oma kirjatööle tuleb juurde märkida nimi, kool, klass ja juhendaja nimi.

Tööd tuleb saata hiljemalt 1. märtsiks 2005 Võru Instituuti (Võru Instituut, Tartu tn 48, 65609 Võru) või wi@wi.werro.ee. Info telefonil 78 21 960.

Jututunnid veebruaris

Tallinnas Apollo Raamatumaja kohvikus on igal laupäeval kell 11 tasuta jututunnid. Tule sinagi!

5. veebruar – tuleb külla Kerttu Soans. Tutvume tema uue raamatuga „Kruubi-Ruudi ja tema inimesed“.

12. veebruar – loeme juba emadele-isadele tuntud Oskar Lutsu lasteraamatut „Nukitsamees“.

19. veebruar – seikleme Muumimaal koos Tove Janssoni raamatuga „Muumitroll“.

26. veebruar – tutvume vanaemade ja -isade lapsepõlveraamatuga „Jänese poeg To-Too“, mille autoriks on Aadi Virges.

Mida võib leida Võrumaalt?

Võrumaa on Tallinnast vaadates Eesti teises otsas. Kunagi oli Võrumaa jaoks pealinn hoopis Riia. Vanasti oli Võrumaa ka palju suurem – ulatus üle praeguse Võru ja Põlva maakonna, kolmandiku Valga ja tüükese Tartu maakonnagi. Kõikjal vanal Võrumaal kõneldakse võru keelt. Võru

keel on kõige omapärasem nähtus kogu vanal Võrumaal. See ja mitmed teisedki asjad seal ei sõltu praegustest maakonnanimedest.

Võrumaal on olnud või on kodu väga paljudel kirjanikel, muusikutel, kunstnikel ja näitlejatel. Ka nemad rääkisid lapsepõlves võru keelt. Võrumaa inimeste-

le meeldib oma tundeid välja näidata ja rääkida nii, nagu nad asjast mõtleavad.

Võrumaa loodus on teistsugune kui Põhja-Eestis. Siin on väga vaheldusrikas maastik: mäed ja orud, metsatukad, järved, väikesed põllulapid ja sood. Palju on liivast maad ja männimetsa.

Võrumaalt võib leida mitmeid asju, mis on Eesti jaoks „kõige-kõige“. Siin on Eesti ja üldse Baltimaade kõige kõrgem mägi Suur Munamägi. Eesti kõige sügavam järv on Rõuge Suurjärv. Võhandu ehk Pühajõgi on Eesti kõige pikem jõgi. Eesti kõige jämedam puu Tamme-Lauri tamm kasvab Urvastes. Eesti kõige lõunapoolsem paik asub ka Võrumaal – Naha küla Mõnistes. Võrumaal on Eesti ainsad klaasiliivakaevandused ja vanasti on ainult Võrumaa jõgedest leitud pärleid.

Iga Eesti laps võiks kunagi ära käia Taevaskojal, Piusa liivakoo- bastes ning Räpina paberivabri- kus. Ja muidugi kahel maal, mis oma- korda jäävad Võrumaale: Paganamaal ja Pokumaal!

Nüüd enam Paganamaal paga- naid ei ela. Aga sügavad jäljehauad, järsud mäed ja orud loovad Vanapaga- na ammustest vägitükkidest uhke pildi. Ta pidi ikka päris hiiglane olema! Pokumaal elavad pokud, aga ega ne- madki ennast igapähele ei näita. Üldse asuvad „Pokuraamatu“ tegelased Pokumaale elama ühekaupa. Mõnede- ga neist võite seal metsas jalutades juba kindlasti kohtuda.

Evar Saar

Vastseliina lossi varemed

Viia veski Võhandu jõel Sühavva külas

Neitsikoobas Taevaskojas

Eesti rahvuslill - rukkilill

CONTRA

Kodusõda

KLIRINAGA VÄRISESID
RIIULITEL ALUSTASSID,
SEST ET KÖÖGIS ISSI-EMME
KODUSÕDA ALUSTASID.

VEND JA ÕDE OOTAMATULT
EMA PEALE PANUSTASID:
UUTE ALUSTASSIDEGA
TEDA AINA VARUSTASID.

TASAKAALUKS OTSUSTASIN
ISALE SIIS MINNA APPI –
ISA EMA PIHTA HEITIS
MINU HANGITUD KÜLMKAPI!

AH ET KES SIIS SÕJA VÕITIS?
SEDA ÄRA SA EI ARVA:
LOOMULIKULT JÄI SEE VIIKI.
AH, NII LÕBUS ON MEIL HARVA!

AAPO ILVES

Kui ma üksekord

KUI MA ÜKSKORD
VÄIKSEKS KASVAN,
VÄIKSEMAKS VEEL
KUI MIKROOBID,*
KÕIKI SÄÄSKI
HAMMUSTAN!

* Mikroob – kõige väiksem elusolend. Mõni neist on hea, mõni mitte, paneb nina tilkuma või toob muid haigusi. (Autori märkus)

CONTRA

Lumepolitsei

HOMMIKUL, KUI SILMAD PESTUD
NÄGIME, ET AKNA TAGA
KOER, MIS EILE LUMEST TEHTUD
ÖÖSEL TALLATUD MAATASA.

ME EI KURVASTANUD KAUA –
PUDRU ÄRA SÕIME KÕIK SIIS.
LUMEKOERAKESE HAUAL
LUMEST POLITSEIRÜHM KERKIS.

MANN TÕI KODUST EMA KLEITE,
MEMMED PÄHE SAID KA RÄTID,
MÕNEL LUUD KÄES, MÕNEL PEITEL.
TEADAGI JU SELLIST ÕITE
KARDAVAD KÕIK KÜLA PÄTID!

MEMMI LÕPUKS SAI MEIL SEITSE.
TULGE VARGAD, HULIGAANID!
LUMEST POLITSEI MEID KAITSEB,
NURJAB KÕIK TE KURJAD PLAANID!

CONTRA

Sinilille ehmatus

TALVEL LILLEKENE MAGAB –
VAHTRALEHT ON TEKIKS VOODIL.
VÄGA EHMUB LILL, KUI PRAGAB
ÄRATUSKELL KARMIL NOODIL.

HÜPPAB VOODIST, NÄGU KRIMPSUS
VÄIKE SINILILLEKENE,
OTSIB SIIS KÜLMKAPIST LIMPSU
SÖÖB ÜKS SEENEKILLUKENE.

VAATAB RINGI, NÄEB ET LUND VEEL
VÄHEMALT KUU AJA JAGU.
HÄLLI POEB, ET NÄHA UND VEEL
MIS TAL MAITSEB MEENA NAGU.

Joonistanud JÜRI MILDEBERG

Põmaki

STOCKMANN

AAPO ILVES

Varganägu

OLEN VÄIKE VARGANÄGU,
OLEN ASOTSIAAL* –
PÄTSAN KOOKE VAESE LEHMA
TAGANT KARJAMAAL.
AGA SIIS, KUI DIIL SAAB TEHTUD,
OOTAB MIND IBIZA –
SELLEL AASTAL KÕVA TREND ON
LEHMAKOOGIPIZZA.

*Asotsiaal – inimene, kellel pole kodu
ega tööd. (Autori märkus)

AAPO ILVES

Politseinik

OLEN VÄIKE POLITSEINIK,
KANNAN PAGUNEID JA VÖÖD.
OLEN KARTMATU JA LEIDLIK
JA TEEN VÄGA RASKET TÖÖD.
PÄEVAL KAUNEID ROIMAPILTE
ALBUMEISSE KLEEBIN JA
ÕHTUL PESEN ASITÖENDEID
ROHELISE SEEBIGA.

AAPO ILVES

Väga rumal laps

EMMELT ET EI SAANUD KOMMI,
PANIN STOCKMANNISSE POMMI...

SIGA TAEVATAMME ALL

KORD PÄASES ÜKS SIGA ÕHTUL SULUST VÄLJA JA LÄKS HULKUMA.

KÕIGEPEALT SATTUS TA ÕUNA-AEDA. OLI SÜGISENE AEG JA ÕUNAPUUD ÕUNU TÄIS. SIGA NÜHKIS SELGA VASTU ÕUNAPUUD JA PUU OTSAST KUKKUS MITU ÕUNA. SIGA SÕI ÕUNAD ÄRA JA JALUTAS EDASI, KUNI JÕUDIS AIAST VÄLJA.

AIA TAGA KASVAS TAMM. SIGA NÜHKIS JÄLLE SELGA VASTU TAMME JA TAMME OTSAST VARISES TÖRUSID ALLA. SIGA SÕI TÖRUSID JA KÕNDIS EDASI.

SIIS JÕUDIS TA LAGEDALE VÄLJALE. SIGA JÄI SEISMA JA VAATAS ÜLES TAEVASSE. OLI JUBA PIME, TAEVAS OLI HULKA TÄHTI JA METSALATVADE TAGANT PAISTIS SUUR ÜMMARGUNE KUU.

“VAATA AGA,” MÕTLES SIGA, “MISUKE SUUR ÕUN SÄÄL PUU OTSAS KASVAB.”

SIIS VAATAS SIGA TAEVATÄHTI JA MÕTLES, ET NEED ON TAMMETÖRUD. “NO ON ALLES SUUR PUU, KUS NII PALJU ILUSAID TÖRUSID KASVAB.

PEAKS UURIMA, KUS TOLLE TAMME TÜVI ON. SÜGAKS SELGA, VAHEST PUDENEKS JÄLLE TÖRUSID ALLA.“

LÄKSKI SIGA EDASI, TAEVATAMME TÜVE OTSIMA. LÄKS JA LÄKS, AGA TAMME TÜVE EI LEIDNUD. JÄI SIIS JÄLLE VÄLJALE SEISMA JA VAATA IMET: ÜLEVALT KUKKUS ÜKS HELE TÖRU ALLA, NII ET TULEJUTT TAGA. SIGA OLEKS TAHTNUD TODA TÖRU ÜLES OTSIDA, AGA KUST SA IKKA OTSID.

SIGA KÕNDIS VEEL VEIDIKESE, LEIDIS SIIS METSA ÄÄREST HEINARÕUGU JA RONIS RÕUGU ALLA PUHKAMA. KUI TA ÄRKAS, OLI JUBA HOMMIK. SIGA TULI RÕUGU ALT VÄLJA JA VAATAS: TAEVAS EI OLNUD ÜHTEGI TÖRU, AINULT ÜKS SUUR ÜMMARGUNE TULINE ÕUN PAISTIS SÄÄLT.

SIGA TUNDIS, ET KÕHT ON TÜHI JA MÕTLES, ET PEAKS IKKA SULGU TAGASI MINEMA: SÄÄL EI OLE KÜLL ÕUNU JA TÖRUSID ÜLEVALT ALLA KUKKUMAS, SEE-EEST ON AGA KINDLASTI KÜNA JUBA OOTAMAS, HÄÄD ROKKA JA KARTULEID TÄIS. PAREM KÜNATÄIS ROKKA SULUS KUI TÄHED ÜLEVAL TAEVAS.

NII LÄKSKI SIGA KOJU TAGASI.

NELJA-AASTANE JAAN KÄIS PÄEVAL LASTEAIAS. ÖÖSEL MAGAS POISS KODUS, KUS TAL OL I OMA VOODI PEHME PADJA JA KIRJU TEKIGA. KA LINA OL I TEKI ALL.

IGAL ÖHTUL LÄKS JAAN VOODISSE MAGAMA. TA PUGES TEKI ALLA LINA PEALE, VÖTTIS KAISU KAISUJÄNESE JA PÜÜDIS UINUDA. KUI TOAST OL I TUL I ÄRA LASTUD, EI JULGENUD TA ENAM VOODIST VÄLJA TULLA, SEST VOODI ALL OL I VÄVVÄ.

VÄVVÄ ELAS VOODI ALL JA OOTAS. TA OOTAS, ET JAAN SIRUTAKS OMA JALA ÜLE VOODIÄÄRE PÕRANDALE. VÄVVÄL OL I KAVAS OMA SUURTE LÕUGADEGA AMPSTI! JAANI JALAST

JAN RAHMAN VÄVVÄ

KINNI KAHMATA. SEDA VÄVVÄ PLAA- NI TEADIS KA JAAN JA KARTIS VÄGA.

ÜHEL ÖHTUL EI TAHTNUD UNI KUI- DAGI TULLA. KA HIRMUS PISSIHÄDA TUL I PEALE. KUID PISSIL KÄIA JAAN EI JULGENUD, NII VÄGA KARTIS TA VÄVVÄT. LÄBI HÄDA JÄI TA KUIDA- GI MAGAMA. ÖÖSEL NÄGI JAAN UND PISSILKÄIMISEST.

VÄVVÄ OL I END VOODI ALL KER- RA TÕMMANUD JA TEMAGI SILM OL I KINNI VAJUNUD. ÄKKI TUNDIS TA, ET MIDAGI TILGUB LÄBI MADRATSI TA

PÕSELE. VÄVVÄ NUUSUTAS SEDA VEDELIKKU: "PISS! OI, MILLINE KOLE PISS!" KARJATAS VÄVVÄ MÖTTES JA JOOKSIS VIUHTI! JAANI VOODI ALT MINEMA. EI SAANUD ENNE PIDAMA, KUI JÕUDIS OMA JOOKSUGA LÄTI- MAALE, ÜHE JANISE-NIMELISE POISI VOODI ALLA.

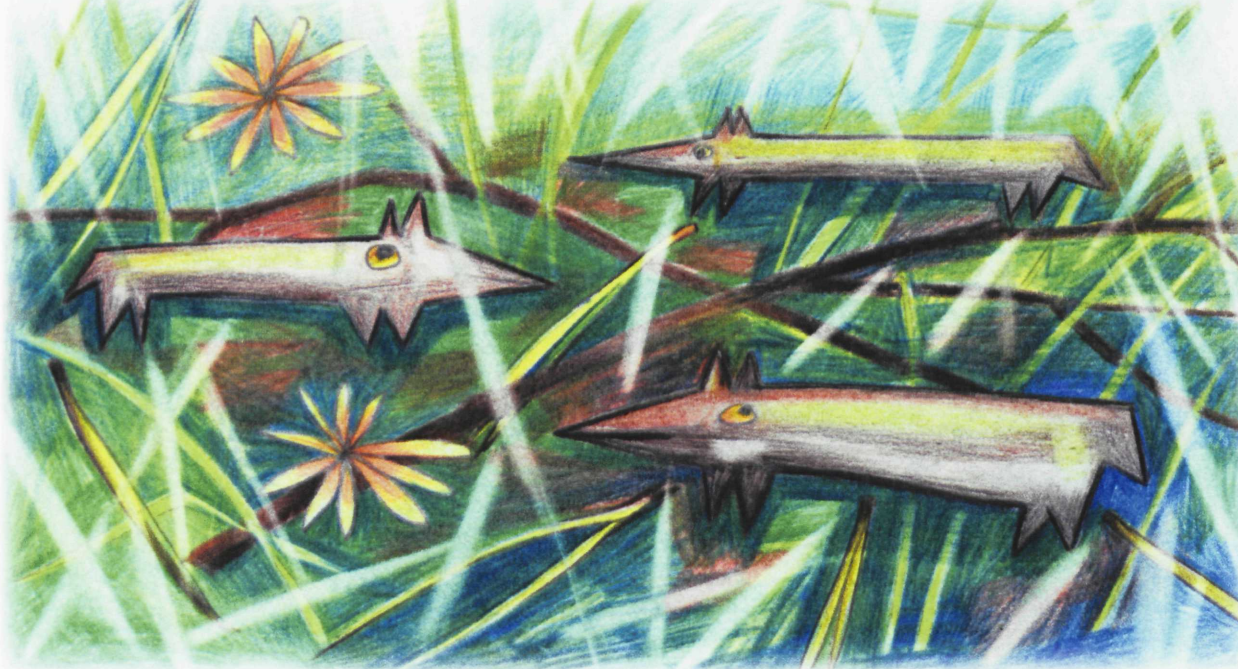
NII KADUS VÄVVÄ JAANI VOODI ALT. PÄRAST SEDA KADUMIST JAAN TEDA ENAM EI KARTNUD. POLNUD JU, KEDA KARTA.

SELLEST AJAST SAATI JULGEB JAAN, SIIS KUI PISSIHÄDA PEALE TU- LEB, KA ÖÖSEL VETSUS KÄIA JA EI PISSI ENAM KUNAGI VOODISSE.

JUHANI PÜTTSEPP

Kus mu hundid on?

Üks poisike mängis kruusahunnikus. Tal oli üks kühvel ja üks väike pang. Poisike tõstis kruusa pange.

Vanaema tuli toa juurest, jäi seisma ja hakkas soo poole vaatama.

„Mis seal soo peal näha on, vanaema?“ küsis poisike.

„Ei ole seal tühjagi!“ vastas vanaema.

„Aga mis sa siis tühja vaatad?“ küsis poisike.

„Kui ma noor tütarlaps olin, istusid seal soo veeres hundid,“ kõneles vanaema.

„Kus need hundid nüüd on?“ küsis poisike.

„Ei tea!“

„Vanaisa! Vanaisa! Millised hundid on?“ jooksis poisike vanaisa juurde. Vanaisa istus aidatrepiil.

„Nad on hallid ja karvased,“ kõneles vanaisa. „Ma teen sulle ühe hundi, ühe toreda soe!“

„Kuidas sa mõistad sutt teha?“ imestas poisike.

Vanaisa tõi aidast noa, läks lepikusse ja lõi ühe sõrmejämmeduse lepa.

Vanaisa istus aidatrepi peale ja hakkas leppa voolima. „Vaata, hundil on selline terav nina ja selline pikk kere.“

Üks-kaks-kolm, oli vanaisal hunt tehtud.

„Vanaisa, tee veel,“ palus poisike.

„Hea küll!“ Vanaisa nüsis noaga lepast veel kaks hunti. „Nüüd on terve kari.“

Poisike läks oma huntidega kruusaauku mängima, kraapis kruusa sisse kühvliga sügava uru.

„Vanaema, ma kaevasin huntidele uru, nüüd on hundid urus,“ hõikas poisike enne magamaminekut, juba teki alt.

„Jää, poiss, magama,“ kurjustas vanaisa. „Hommikul mängid oma huntidega edasi.“

Öösel hakkas sadama, rabistas nagu rahet vastu katust. Hommikuks andis sadu järele.

Poiss kargas ärgates, ilma söömata, kruusaauku, tuli aga kohe karjudes tuppa tagasi. „Vanaema, hundid on ära läinud!“

Vanaema küsis: „Kuhu nad siis läksid?“

„Ei tea, urgu ei ole, hundikari on ära läinud!“ muretses poisike.

„Hundid läksid metsa,“ ütles vanaisa.

„Läksid metsa!“ löid poisikese silmad särama.

„Läksid kindlasti metsa või soo peale teiste huntide juurde,“ kinnitas vanaisa.

Poisike ei teinud terve hommiku muud, kui vahtis soo poole.

„Mis sa vaatad seal?“ küsis vanaema.

„Ma vaatan, kus mu hundid on!“ ütles poisike.

Joonistanud KATRIN VAHIMETS

RAAMAT OLIVIA JA ESIMENE

MAAILM

Kerttu Soans
Väike Van-ker, 2003

Luge- sin emme- ga raama- tut „Olivia ja esimene maailm“. Emme luges mulle selle ette, sest mina oskan ainult natuke trükitähti lugeda.

Selles raamatus on Olivia. Tema on tüdruk ja ma arvan, et ta on minust natuke noorem. Olivial on koer Kruubi-Ruudi. Emme ja issi on tal ka. Olivia arvab, et Kruubi-Ruudi on päkapikkude kuninga hobune. Mõnikord Oliviaga natuke pahandatakse. Emme ja issi mängivad ka Oliviaga. Emme pani ükskord sukapüksid pähe, et tal oleksid nagu pikad juuksed, ja siis ta tantsis Oliviaga.

Ükskord nad mängisid, et neil on mängult taldrikud ja mängult on seal peal süüa ja siis nad pakkusid seda üksteisele. See oli väga maitsev.

Olivia käib emme ja issiga igal pool mere ääres ja kontserdil. Neil käib mõnikord lell külas. Lell on issi vend. Olivia näeb igasuguseid huvitavaid asju. Et pannkookide peal on maastik ja meres on vahujänesed. Mina näen teistsuguseid asju, aga emme ütleb, et need on ka huvitavad.

Selle raamatu pilte oli tore vaadata. Kui vaatasin alguses, nägin ühtesid asju, ja kui vaatasin kaudu, siis oli veel teistsuguseid asju ka näha, mida alguses ei näinud. Kõige rohkem meeldisid mulle jutud „Olivia ja tiivad“ ning „Olivia ja muusika“.

Teised lapsed peaksid ka seda raamatut lugema, sest see on tore.

Richard Ojar (6 a.)

VIDEO

VIDEOKUNINGAS
KUU PEALE KIPPUS
ETV 1976

Lavastaja: Elvi Koppel
Autor: Joachim Knauth ja Dagmar Normet
Osades: Urmas Kibuspuu, Anne Paluver, Eero Spriit, Väino Laes, Kalju Orro, Aare Laanemets jt.

„Kuidas kuningas kuu peale kippus“ on õpetlik lugu sellest, et kui sa midagi tahad, pead selle heaks ka ise midagi tegema. Ei tohi olla ahne, ei tohi teistele halba soovida ega olla salakaval.

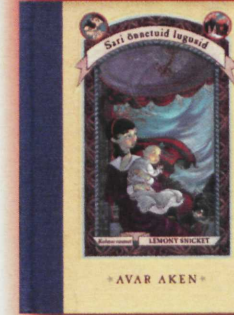
Tisler oli töökas ja abivalmis tegelane ning jõudis oma eesmärgini. Kuigi onu oli paha, meeldis ta mulle sellepärast, et ta oli nii naljakas ja tal olid suured kõrvad. Laulud, mis telelavastuses kõlasid, meenusid mulle ansambli Ruja laule, kuigi olid tegelikult Peeter Volkonski kirjutatud.

Soovitan seda videot sellistele lastele, kes ei viitsi „Tomi ja Jerryt“ vaadata.

Liisa Koreinik (9 a.)

RAAMAT AVAR AKEN

Lemony Snicket
Draakon & Kuu, 2004

Raamatus räägitakse kolmest lapsest, kes on jäänud ilma nii kodust kui ka vanematest. Nad rändavad ühe sugulase juurest teise juurde ja kogu aeg saadavad neid õnnetused. Lastele jäänud suurt pärandust tahab endale saada krahv Olaf, kuid siiani pole see krahvil õnnestunud.

Kuigi raamatu sündmustik on kurb, on kirjanik osanud selle huvitavalt kirja panna. Natuke tüütav on see, et väga palju sõnu on tekstis pikalt lahti seletatud, kuid nooremal lugejal võib sellest kasu olla. Samas sarjas on juba kaks raamatut ilmunud. Ootan põnevusega raamatule järgi.

Monika Eichenbaum (11 a.)

Perekond rebased

Joonistanud TEET VAUS, Tallinna kunstigümnaasium

Kange mees

Käisin tihti suusatamas, metsa vahel harjutamas. Eile sõitsin Otepäält maratoni Viljandi.

Võitsin maratoni ära, nüüd mu ümber võidusära. Olen kuulus tšempion, uhke karikas mul on.

Isa tuli õhtul koju, kiitis, ütles: "Tubli, poju! Tee veel teinekordki proovi." Andis mulle 50 krooni.

**Andreas Org, 5. klass,
Ruusmäe kool**

Talvemeeleolu 2005

Sel aastal talv on naljakas, no vaata välja aknast – seal sajab vihma, must on maa ja suusatada küll ei saa.

Kui poleks taevas nõnda tume ja siis kui maha sajak lumi, siis laste meelgi rõõmsam oleks ja kevad kiiremini tuleks.

Luuletuse mõtlesid välja Ruusa kooli võru keele ringi lapsed koos õpetaja Hele Aiaga.

NEIL LEHEKÜLGEDEL KIRJUTAVAD LAPSED ON PÄRIT VÕRUMAALT

**Karmel Tammi, 1. klass,
Ruusmäe kool**

ta on alati minu poolt ja ütles, et tehke nii, kuidas mina tahan. Rääkisimegi vaheaja jooksul kogu aeg vanaemaga võru keelt. Mõne sõna ütlemine tuli mul küll nii välja, et see tegi vanaemale nalja. Aga muidu hakkas juba minema küll. Mul on võrukeelne aabits, töövihik ja võrukeelne piltsõnastik. Ja suvel sain ma kaks päeva olla ka võru keele laagris.

**Marilis Lauk, 3. klass,
Tartu Kommertsgümnaasium**

Võrukeelne koolivaheaeg

Mu vanaema töötab Võrumaal võru keele õpetajana. Seekord oli mul vanaemaga koos tehtud koolivaheajaks selline plaan, et proovime kogu vaheaja jooksul rääkida ainult võru keelt. Asja kohta oli nii poolt kui ka vastu arvamisi. Mu oma vanemad arvasid, et võru keele õppimisega võiks veel mõne aasta oodata, et kui ma suuremaks saan, küll siis õpin. Aga vanaema oli oma plaanis täiesti kindel ja hakkaski juba esimesest päevast minuga võru keelt rääkima. Vanaisa ütles, et tema jääb erapooletuks. Aga

**Laura Sarik, 2. klass,
Ruusmäe kool**

**Laura Sarik, 2. klass,
Ruusmäe kool**

Koolivaheaja preemia

Ma olen küll juba vana metsamees. Noh selles mõttes ikka, et olen käinud isaga metsas jalutamas, kas seenel või marjal või metsloomadele toitu viimas. Oleme isaga ka puid lõiganud. Ikka nii, et isa lõikab, mina korjan oksad kokku ja viin lõkkesse.

Aga seekord läksime metsseajahile. Mõniste kandi jahimehed võtavad metsa jahile kaasa ka oma poegi. Siis oleme meie nagu koertega võrdsed – oleme ajajad. Jaht algas kell kaheksa ja lõppes kell kuus õhtul.

Seekord jahil käies sain ma teada ka ühe uue asja. Kui saak jagatud, loositi jahimeeste ja ajajate vahel välja looma maks koos pea ja jalgadega. Mina olingi see, kes sai loosiga koolivaheaja preemiaks metssea maksa!

**Madis Kängsepp, 3. klass,
Mõniste põhikool**

Metsseajahil

Sel koolivaheajal läksin ma juba 15. korda jahile. Olin koos vanaisa Endeliga. Meil tuli ikka tükk aega oodata, enne kui seakari metsast märku andis. Metssead ei osanud muidugi arvatagi, et meie metsa ääres valves oleme, et vanaisal on püssi sees padrun ja et jahimeestel on jälle sealaskmise luba taskus.

Nagu vanaisa paugu pani, oli siga siruli. Lohistasime siis sea auto juurde. Varsti tulid ka teised jahimehed uudistama.

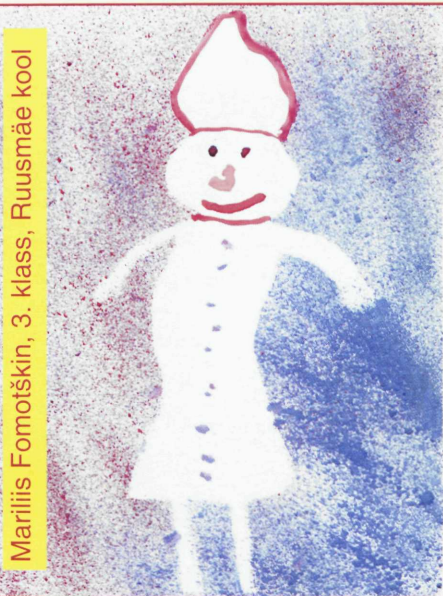
Ainult see oli naljakas, et kuigi pauk läks täppi, jooksis siga ikka veel mõne meetri edasi ja kukkus siis kraavi.

Mina olen jahimeeste seas ajajana kirjas. Eks näis, kuna mulle endale relvaluba antakse. Umbes kümne aasta pärast vast on käes.

Keivo Kõiv, 3. klass, Mõniste põhikool

Maarja Variksaar, 3. klass, Ruusmäe kool

Marielis Fomotskin, 3. klass, Ruusmäe kool

Lumesõda

Kõik algas sellest, et väljas oli sula. Siim pani end soojalt riidesse ja läks kiirelt naabermajja Katit, Kauri, Liisat ja Marti õue kutsuma. Ega Kerstigi ei tahtnud toas istuda ja läks ka välja. Jagati rühmadesse ja hakati lumest kindlust ehitama. Onnid tehti kiiresti, sest iga minut võis sadama hakata. Mart sai Liisalt lumekuuliga vastu nina, nii et veri väljas. Mart hakkas pärast väikest ravi mõirates Liisat pilduma ja viskas ära kõik Siimu tehtud kuulid.

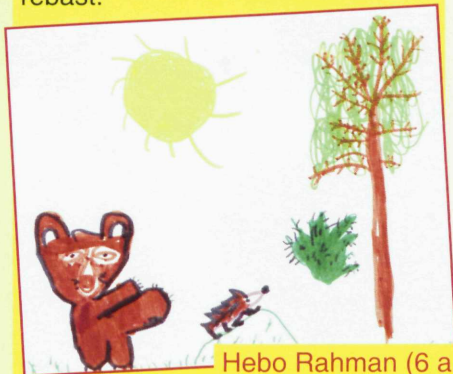
Kuid varsti hakkas lastel külm ja kõik läksid tuppa kakaod jooma ja juustusaiu sööma.

Siim oli päevaga rahul. Vaatas uhkelt aknast oma kindlust ja sõi võileiba.

Mari-Liis Sander, 4. klass, Põlva ühisgümnaasium

Kuidas siil endale okkad sai

Ühel väga-väga ammusel ajal elasid loomad natuke teistsugust elu kui praegu. Siil oli sel ajal arg, sest tal ei olnud midagi, millega ennast kaitsta. Elas ka üks jänes, kui ta juhuslikult ära surnud polnud. See jänes ei olnud arg, sest ta ei kartnud siili, aga oli arg, sest ta kartis rebast.

Hebo Rahman (6 a.)

Ühel päeval tuli jänesel tuju ja ta lükkas siili künkast alla rebaste juurde. Rebane, kes ei olnud arg, sest ta ei kartnud jänest ja siili, aga oli arg, sest ta kartis hunti, lükkas siili omakorda hundi juurde. Hunt, kes ei olnud arg, sest ta ei kartnud jänest, siili ja rebast, aga oli arg, sest ta kartis karu, lükkas siili karu juurde. Karu ei olnud üldse arg, sest ta ei kartnud jänest, siili, rebast ja hunti, ja lükkas siili mäest alla okaspõõsasse. Siilile jäid okkad külge ja sellest ajast peale ongi siilil okkad.

Eliisabet Ojar, 4. klass, Võru I põhikool

✧ Kaks kirpu kõnnivad tänaval. Kolmas kirp tuleb vastu ja küsib, kuhu nad lähevad.

„Jürka juurde,“ vastavad kirbud.

„Lollid, mis te Jürka juurde lähete,“ imestab kirp,

„Jürka on ju kiilakas. Minge parem Lempsi juurde, Lempsil on pikad rasvased juuksed ja ta ei pese neid iialgi.“

„Lempsi peas me elamegi. Jürka pea peal käime me lihtsalt uisutamas!“

✧ Printsess läheb Prantsusmaal restorani, kus talle pakutakse praetud konna.

„Vaat, mida nemad konnaga teevad,“ mõtleb printsess, „Aga mina, tola, abiellusin...“

✧ Juku saab sõpradega liivakastis kokku. Sõbrad kiitlevad:

„Minu isal on viis moblat!“

„Aga minu papsil on kaks kuuesajast „Mercedest“!“

„Aga minul elab keldris meetripikkune rott!“ ütleb Juku.

„Tõsi või? Ägel Näita siia!!!“

✧ Juku on koolis.

✧ Õpetaja: „Juku, miks on sinu tehtud etteütluses tühjad kohad?“

Juku: „Need on reklaamipaused!“

✧ Juku on koolis. Õpetaja: „Juku, nimeta

piima viis koostisosa?“
Juku: „Aga palun. Või, juust, jäätis ja...mmm... kaks lehma!“

✧ Puhh ja Notsu saavad kokku.

„Kuule, Notsu, ma räägin sulle anekdoodi!“ pakub Puhh.

„Ei taha,“ ütleb Notsu, „Sul on alati nii ropud anekdoodid.“

„Ei ole ropud!“ vaidleb Puhh vastu.

„No hea küll,“ ütleb Notsu, „Aga teeme nii, et iga kord, kui tuleb mõni ropp sõna, ütled sa „põmm“.“

„Olgu,“ nõustub Puhh.

„Kuula siis:“ Põmm ja põmm põmm põmm põmm, põmm põmm põmm põmm põmm põmm....“

✧ Ema läheb Jukule lasteaeda järele. Esi-

mesel korrusel on üks sildiga: „Head lapsed“. Jukut selle ukse taga pole. Ema kohmetub ja läheb trepist üles teisele korrusele.

Seal on üks sildiga „Pahad lapsed“. Ka selle ukse taga Jukut pole. Ema kurvastab ja suundub kolmandale korrusele.

Seal on üks sildiga „Kohe väga pahad lapsed“. Kuid sellegi ukse taga pole Jukut! Ehmunud emaronib põõningule. Ja seal näeb ta üht väga kulunud välimusega ust. Uksel on silt: „Juku“.

Päris oma SIGA

Võrumaa poisid Mihkel ja Daniel

Kümneaastane Mihkel ja kaheksane Daniel on maapoisid. Usu või ära usu – vanaisa pool Hanikase külas on nende lemmikloomadeks sead! Aasta tagasi küsisid vanemad Danielilt, mida ta lasteaia lõpupeoks tahab. Daniel vastas, et tahab siga, päris oma siga. Poisi soovi oli küllalt kerge täita, sest siguu on talus kogu aeg peetud. Aga nalja tegi see vastus vanematele küll.

Danieli notsu on nüüd juba hästi suur. Et suured sead tehakse lõpuks ikkagi lihaks, sellest on poisid ammu aru saanud. Mihkel jutustab, kuidas tema siga läks kurjaks ja hakkas vanaema käest hammustama. Selle peale tehti talle kiire surmaotsus.

Need pörsad tõi isa Jaanus Viitinast, vahetas vilja vastu. Tõu poolest olevat nad poolenisti kodu- ja poolenisti metssead. Kirjud pörsad olid alguses väikesed, parajad sülle võtta. Nüüd saavad Mihkel ja Daniel juba sea seljas sõita. Seda nalja on karjapoisid teinud hallidest aegadest alates.

Tegelikult ei lase Danieli siga, keda kutsutakse Valgeks, endale üldse selga istuda. Teine notsu, keda kutsutakse Pekiks, on seevastu vana rahu ise. Ühte ratsanikku kannab ta meeleldi. Aga kui talle kahekesi selga istuda, ei lähe ta enam edasi, vaid üritab tassakesi kõhuli laskuda. Selja pealt sügamine meeldib mõlemale sea-

Pildistanud EVAR SAAR

le. Danielile jällegi meeldib Peki laia selja peale kõhuli heita: „Tä om nii mõnus lämmi!“

Sead ei ela sugugi laudas, vaid hoopis vana sauna kõrvale tehtud laudadest varjualuses. Külmanad eriti ei kardata, talvel peab neil olema tuulevari ja suvel vari kõrvetava päikese eest. Kesktalvine sula-

ilm külma seenevihmaga võib olla halb ilm inimeste meelest, aga põssadele on see parim.

Sead tunnevad lõhna paremini kui koerad. Neile meeldib uusi riideid ja asju nuusutada. Kui sea-aediku juurde tulijal on sama asi teist korda seljas või jalas, siis on lõhn juba tuttav ja huvi kadunud.

Sigade söötmisega tegeleb vanaema Malle. Nad söövad kartuleid, jahu, peedilehti ja rohtu. Suvel niitsid Mihkel ja Daniel murutraktoriga rohtu, riisusid selle kokku ja töid murutraktori käru-ga sigadele.

Vanaisa Ülo talus on veel lehmad Triibu ja Leeni, kanad ja kass, keda kutsutakse Vanapoiss või ka Külävanõmb. Kass oli kodutu kassipoeg Tartus, enne kui ta Hanikasse toodi. Nüüd on temast saanud väga uhke ja laisk loom. Sööb oma kõhu täis, kargab truubi peale ja magab. Hiirte poole Vanapoiss ei vaatagi.

Danielile meeldib Peki laia selja peale kõhuli heita

VÄRVI PULGAKOMM!

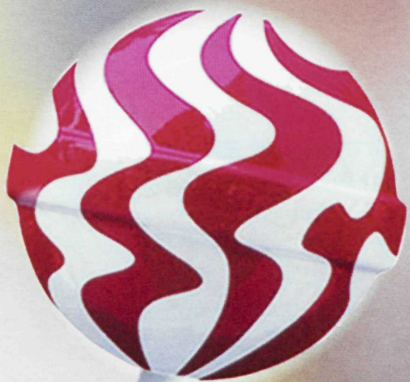
Iga laps, ka kõige väiksem, teab, mis asi on pulgakomm.

Sellist last, kes ei tea, vist polegi olemas.

Muide - mitte kõik pulgakommid pole hammastele kahjulikud.

Hiljuti valmis pulgakommide tootjal Chupa Chupsil uus toode - esimene suhkruvaba kreemjas Chupa Chups Cremosa. See maasikamaitsega valge-punaseviiruline pulgakomm on mõeldud nendele, kes hindavad toidu nautimise kõrval ka hammaste ilu.

Pulgakommi kaunis välimus viis kommiloojad mõttele, et lapsed võiksid oma lemmikvärvides pulgakommi ise joonistada. Nii sündiski

EESTI ESIMENE KÕIGE ILUSAMA PULGAKOMMI VÕISTLUS.

Selles võistluses võid osaleda ka sina!

Selleks **TEE NII:**

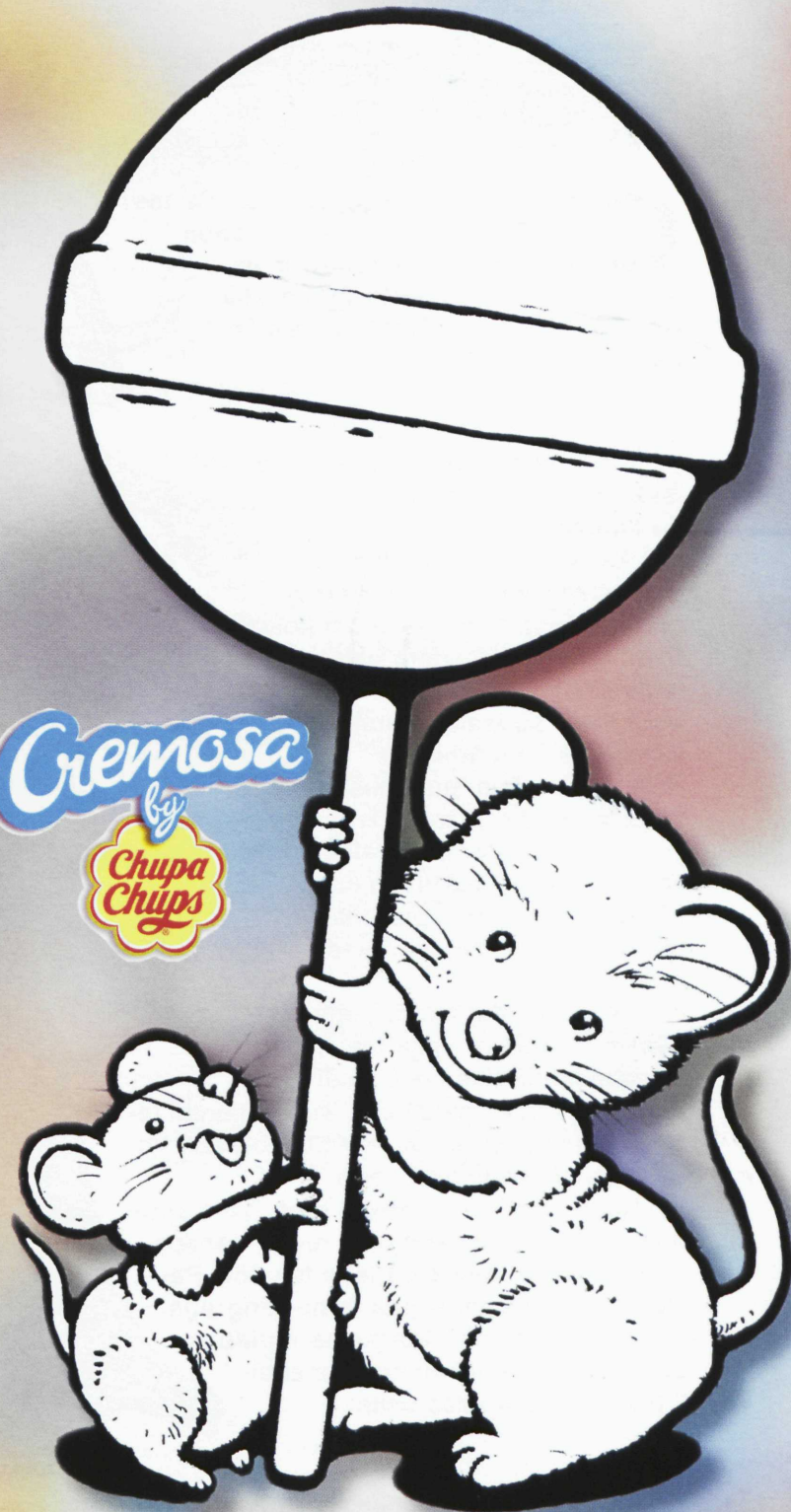
* Värvide ära kõrvaloleva pulgakommi pilt. Kasuta võimalikult eredaid värve - vildikaid, pehmeid pliiatseid, guašše või pastellkriite. Aga miks mitte kasutada ka hõbepaberit!

* Saada pilt Tähekesse toimetusse aadressil TÄHEKE, Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. 1. märtsiks 2005. Pane kindlasti juurde NIMI, VANUS, AADRESS JA TELEFON!

Parimad tööd ilmuvad märtsikuu Tähekeses. Loosimist ei tule - auhinna saavad kõige ilusamate piltide autorid!

Auhinnaks on
5 Chupa reketikomplekti
6 Chupa T-särki
7 Chupa taskuraadiot
10 karpit Chupa pulgakommi

NB! Vaata võistluse infot ka Tähekesse koduleheküljelt www.taheke.delfi.ee

Joonistusvõistlus!

KRATID, PUUGID, TULIHÄNNAD

Oled sa näinud pimedal ööl üle tae-va tuhisemas tähte, tulesaba järel? Eesti vanarahvas uskus, et nii näevad välja kratid ehk tulihännad, Lõuna-Eestis tuntud ka puukidena.

Kuidas kratti teha?

Krati mõtlesid eestlased välja selleks, et need varandust kokku kannaksid. Seda kratid tegid ka. Aga enne oli vaja tulihännake valmis meisterdada. Enamasti tehti ta vanast kolust, mida talutöodes enam vaja ei läinud. Näiteks nii: „Kehaks vokitatas, südameks punane lõngakera, tagumiseks pooleks kaks vana puukausipoolt, sabaks vana viht ja muid kribulaid.“ Või siis sedasi: „Vana poolik kereks, robuskid soolikateks, vanad vokitükid luuaks, söed silmadeks.“ Kratt võis olla ka mõne looma kujuline: kass, koer või uss.

Keha valmis, mindi neljapäeva kesköösel nelja tee risti Vanapaganat vilistama. Sest kratt muutus elavaks ainult siis, kui tulihänna tegija andis pahema käe nimetussõrmest Vanapaganale kolm tilka verd.

Nagu teada, asub veres hing. Vere andmisega müüs inimene oma hinge Vanapaganale. Nüüd võis kratt teda teenida. Peremehe surma järel pidi tema hing aga minema põrgusse. Põrgusse muidugi ei tahtnud keegi minna. Vanakolli tüssati, kes kuidas oskas.

Joonistanud PIRET MILDEBERG

Milline kratt välja näeb?

Kratt oli kas ühe, kahe või kolme jalgaga. Sest kas jääb tarvilikest ainetest midagi puudu või on tarvilik sõna ära ununenud või ei ole tarvilikku hulka verd antud. Mõni kratt oli punane, mõni hall, mõni must, mõni jälle muud karva.

Vara vedamine käis ikka õhu kaudu. Varastati seda, mis kätte juhtus – vilja, toitu, kuldrahasid. Puugi ülesanne oli muuhulgas võõrastelt lehmadel piima imeda. Tihti võttis mehike aga rohkem piima kaasa, kui vedada suutis. Lendas kodu poole, rada taga. Niisugust puugi poolt pillatud piima kutsuti puugi paksaks. Tegelikult pole see niinimetatud puugi pask aga midagi muud kui kollakad seemned, mis mädanenud puude peal kasvavad.

Kas kratid ja puugid on ka päriselt olemas?

See on, kuidas võtta. Kas Pipi on päriselt olemas? Või jõuluvana?

Näiteks Võrumaal kasvas Puugipetäi nimeline puu, kus olla puugid elanud. Ükskord oli üks puuk linaseemnetega visanud möödakäijat ja sellest peale ei julgetud sealt enam üksinda mööda minna, vaid ikka kambaga. Oma puuk, kes peremehele vara kandis, oli Võrumaal vanasti ikka igas talus.

Uuemal ajal on puugi ülesanded natuke muutunud. Üks Võrumaa vanaema rääkis lapselapsele, et Hallniidü peal elab puuk, kellele meeldib autosid kraavi tõmmata. Ühe mõisa nimi on ka Puugimõisa. Aga see on ilmselt võrdlusnimi. Küllap elasid selles mõisas ahned inimesed. Puugissaar on ka Aheru järve poolsaar.

KRATT

Nagu me kõik teame, tuli päris õige kratti tegemiseks hing müüa Vanapaganale. Täheke pakub aga võimaluse samuti kratti meisterdada. Teab mis vara see elukas nüüd kokku ei kannu, aga see-eest pole vaja ka öösiti nelja tee ristic passimas käia.

Lõika kratt hästi hoolikalt välja. Olgu sul selleks aega ja kannatust. See osa tööst ongi paberist kratti tegemisel kõige raskem.

Seejärel tee noa või kääriotsaga mõlemale küljele märgitud kohtadesse sisselõiked. Lükka käed sisselõigetest läbi. Kleebi kratt selja pealt kokku. Saba lühem osa jääb pikema tüki peale.

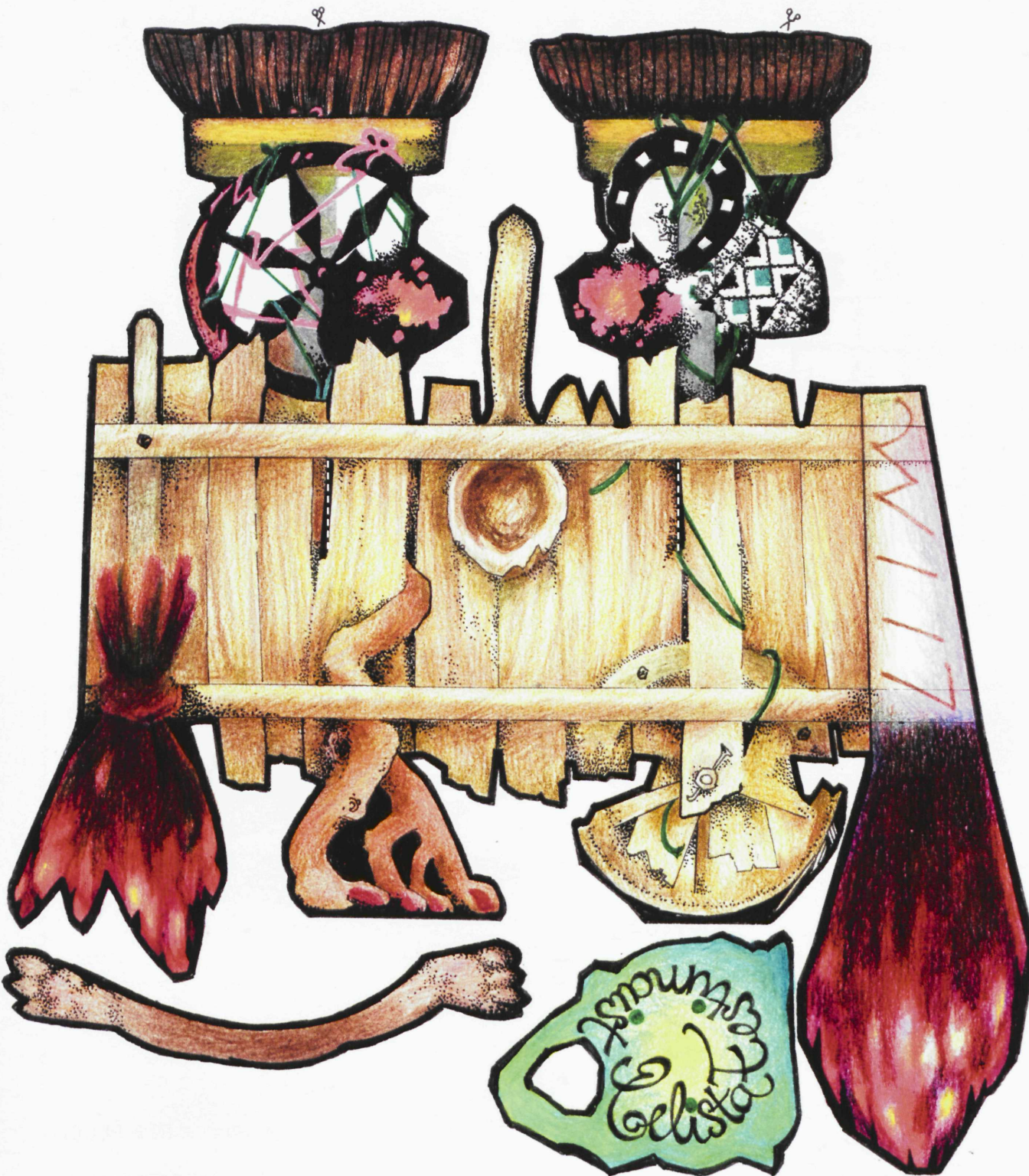
Liimimisel jälgi, et kratti kehaks oleva vana tünni vitste otsad satuksid ikka kohakuti. Kulbivars kooluta sissepoole kaardu – see on kratile ninaks.

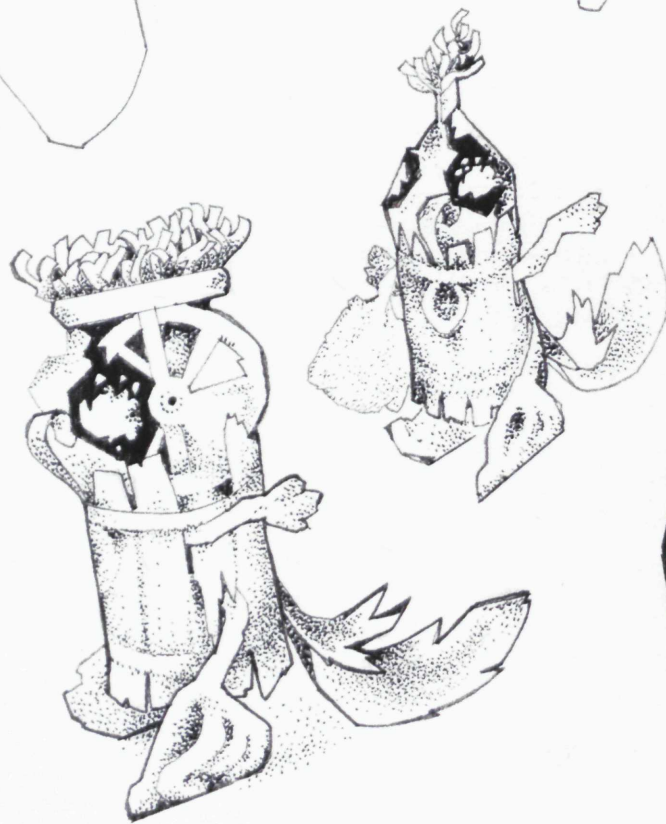
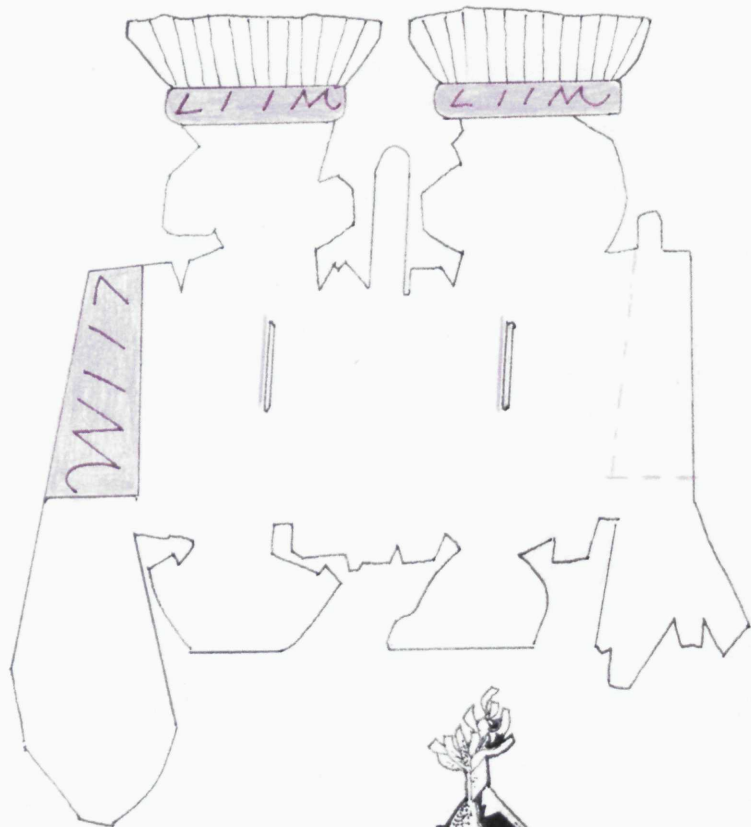
Kleebi kokku pörandaharja pooled, nagu skeemil näidatud. Kleepida tuleb nii, et harjaste alla liimi ei satuks. Kui see tehtud, võta käärid ja lõika mõlema poole harjased korraga lahti ja aja parasjagu sassi. Kratti saba kooluta üles, et see tal seismist ei segaks.

Varanduse tassimise jaoks on krattil kilikott. Lõika see välja ja riputa käe või nina otsa. Kui tahad, võid ise teha teise koti. Kooluta ka silmad pisut ettepoole.

Ongi kratt valmis!

Ede Peebo

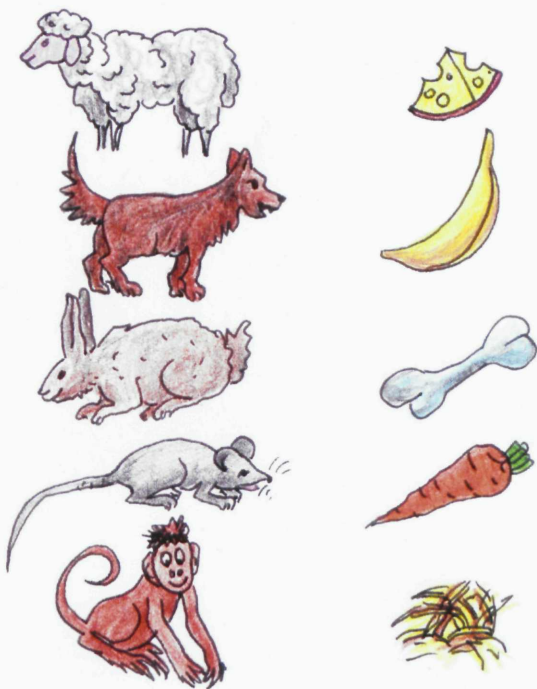
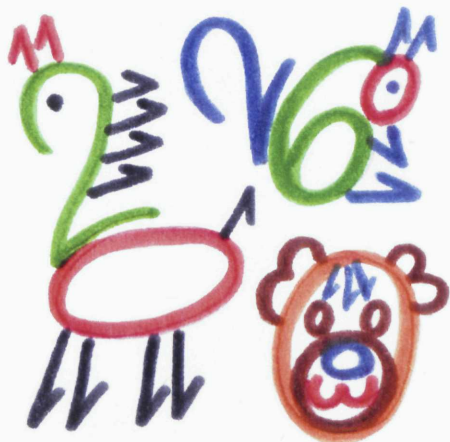

Joonistanud EDE PEEBO

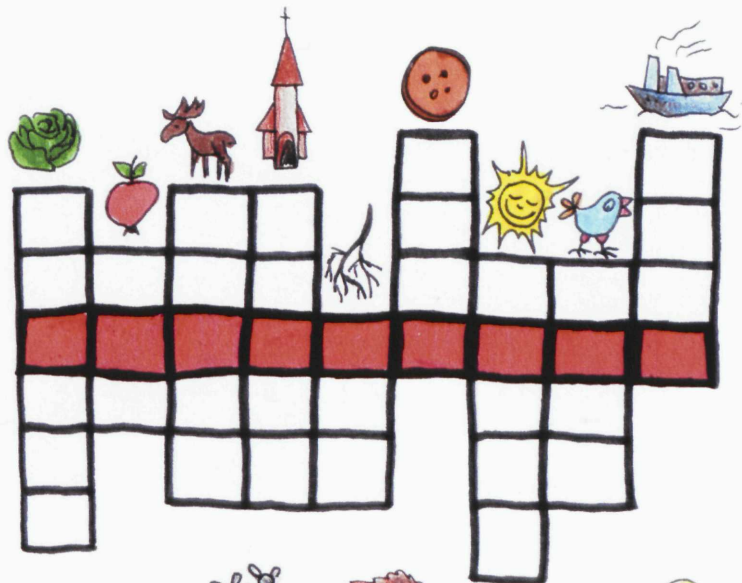
Tähekeste toimetuse ootab vastuseid 20. veebruarini.
Lahendajate vahel loositakse välja Krossu auhinnad Hansapangalt.

ARVUTA, KUI VANAD ON
NUMBRILOOMAD!

KES MIDA SÖÖB? TÕMBA JOON ÕIGE
LOOMA JUUREST ÕIGE TOIDU JUURDE.

LAHENDA RISTSÕNA! VASTUSEKS SAAD TEADA,
KUIDAS ON VASTLAPÄEV VÕRU KEELES.

LEIA ÕIGED SÕNAPAARID!

POISS´ MÖSK KÄSSI
PUDSUNUDSIJA
SOETÕLV
TÜTÄR´LATS´ LUGÕ RAAMATUT
PEDÄJÄKUKK
TSÕÕRIK

MÄNNIKÄBI
ÜMMARGUNE
POISS PESEB KÄSI
TOLMUIMEJA
HUNDINUI
TÜDRUK LOEB RAAMATUT

Joonistanud ANU LOIGU

SA Kultuurileht
lasteajakiri

TÄHEKE

Asutatud jaanuaris 1960.
Ilmub kord kuus.

Toimetuse aadress:
Roosikrantsi 6
10119 Tallinn
taheke@taheke.ee

Peatoimetaja
ILONA MARTSON

Kunstiline toimetaja
PRIIT REA

Toimetuse telefon
6463 697

Tähekest saab
tellida
otsekorraldus-
lepinguga

www.tellimine.ee
tel 6662535

ESIKAANE
JONISTAS
EDGAR
VALTER

TÄHEKEST TOETAB EESTI KULTUURKAPITAL JA EESTI VABARIIGI KULTUURIMINISTEERIUM

Eelmise ARVA ÄRA vastused on: 1) sinise mütsiga karu, 2) kelgumägi, lumepall, suusarada, talvetaat, 3) pasun, 4) sadas laia lund.
Krossu auhinna – rahakassa – võitis Silver Tjujukov (5 a.) Sillamäelt. Auhinna saab kätte posti teel.

Tuletõrjemeeskond on tööhoos LEGO® linnas

1. Millega kustutab tuletõrjuja tuld?

2. Õige vastus tähista ristiga

Kohv	Jäätis	Vesi
☐	☐	☐

3. Loosi läheb kuus City komplekti.

4. Vastus saada hiljemalt 20. veebruariks aadressil: Täheke, Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn

Nimi _____

Address _____

HIND 15 KROONI

ISSN 0134-2266

9 770134 226003

UUS

